

jat. 12/3.61

Ilomäki - Uittamo tielinjan tarkastus 29. 8 - 30. 8 1960

Sääksmäen Saaren ja Sillantaan kylien alueella sijaitsevassa Hiittiänmäessä. Kertomukseen kuuluu yksi valokuvaaliite, jonka filmit on lueteltu seuraavasti: 24795 - 24796.

Rakenteilla olevan Helsinki - Tampere pikatien ja Toijalan tien yhdyntie, Ilomäki - Uittamo, on ohjattu kulkevaksi Sääksmäen Saaren ja Sillantaan kylissä Hiittiänmäen yli suunnilleen länsi-itäsuunnassa. Koska maisteri Sarasmon inventointikertomuksen mukaan tässä mäessä on epävarmoja esihistoriallisia hautaraunioita, kävi allekirjoittanut tarkastamassa tiesuunnitelman maastossa edellämäinittuna aikana.

Hiittiänmäki sijaitsee 4100 m. Sääksmäen kirkosta lounaaseen (peruskartan mukaan) Rautunselän etelärannalla ja Uittamon virran länsipuolella. Maasto on lehtipuuta, pääasiassa leppää, kasvavaa hiekkapohjaista mäkeä, jonka rinteet ovat jyrkimmät pohjoiseen ja itään sekä loivat etelään. Mäen eteläpäässä, tielinjan kohdalla on erittäin tiheä pintakasvillisuus, mikä vaikeutti tutkimuksia. Maanomistaja on tiekartan mukaan Kerttu Tiainen, ja alue kuuluu Isonkorven tilaan.

Aloitin tielinjan tarkastuksen mäen etelärinteestä, pelton ja metsän rajasta, paalujen 40-41 väliltä (tiekartta on liitetty tohtori Meinanderin kaivauskertomukseen), jossa oli seuraavat latomukset:

Raunio 1. Sijainti: Uuden tielinjan länsilaidalla, sähkölinjan alla, sähkötolpan kohdalla. Raunion koko oli 5 x 3 m. Kauttaaltaan turpeen peittämä; maakiviä pilkisti siellä täällä esiin. Kummun keskelle tehtiin koekuoppa, josta tuli esiin kuumuudesta halkeilleita kiviä, tummaa peltomaata, mutta ei nokea.

N. 40 cm.:n syvyydestä löytyi rautakuonan palasia, KM 14946:1.

Raunio 2. Sijainti rauniosta 1 n. 20 m. itä-koilliseen. Pitkänomainen kauttaaltaan turpeenpeittämä latomus. Koekuopan tulos: harmaata mullansekaista hiekkaa, hajanaista kiveystä; ei mitään, mikä viittaisi esihistorialliseen hautaraunioon.

Raunio 3. Sijainti: n. 15 m. itään rauniosta 1, sähkölinjan eteläpuolella. Pitkänomainen kauttaaltaan turpeen peittämä hautaraunio, jonka reunat olivat kivetyt. Koko oli 4,20 x 2 m. Raunion keskelle tehtiin koekuoppa, jonka tuloksena saatiin esiin n. 40 cm.:n syvyydestä rautakuonaa, KM 14946:2. Maanlaatu oli ruskeaa hiekkaa, nokea en havainnut, kiveys hajanaista.

Raunio 4. Sijainti: Edellämainituista raunioista koilliseen, kohdalla missä Kolarille vievä kylätie leikkaa uuden tielinjan, lähellä tiepaalua 41 + 30, Kolarille menevän tien N puolella. Turpeen peittämä raunio, jonka reunoilla on kiviä. Raunion keskelle tehtiin koekuoppa. Tulos oli täysin kielteinen. Tuskin on kyseessä hautaraunio.

Raunio 5. Edellisestä n. 3 m. kaakkoon aivan Kolarille menevän maantien S-puolella, keskellä uutta tielinjaa. Matala, laakea, turpeen peittämä raunio, jonka koko on 2.6 x 2 m. Mahdollisesti kumpu on suurempi, mutta vahvassa ruohikossa sen reunoja oli vaikea havaita. Raunion keskelle tehtiin koekuoppa, jonka tulos oli seuraava: kolme kerrosta kiveystä, toisen kivikerroksen alla hieman noensiruja sekä 40 cm.:n syvyydessä saviastianpalasia ja noensiruja, KM 14946:3,4. Kiveyksen välissä oli heleää kellertävää hiekkaa.

Raunio 6. Sijainti: tielinjan kaakkoislaidalla, edellämainitusta rauniosta n. 8 m. S. Suuren maakiven varaan ladottu raunio, joka oli niin laakea, että en voinut mitata sen kokoa tiheässä lepikossa.

Edellälueteltujen raunioiden lisäksi on Hiittiänmäessä

tielinjalla latomuksia, joita allekirjoittanut ei löytänyt rai-
vaamattomassa lepikossa. Ne tulivat esiin toht. Meinanderin kai-
vauksissa ja niistä on selostus hänen kaivauskertomuksessaan.
Hiittiänmäessä on edelleen runsaasti raunioita tielinjan ulko-
puolella, mäen etelärinteessä ja Uittamolle vievän vanhan tien
molemmiin puolin, mäen itälaidalla.

Tiealueella olevien Hiittenmäen hautaraunioiden pelasta-
miseksi yritettiin ensi tielinjan muutosta. Suunnitelma oli kui-
tenkin jo niin pitkällä, että töiden oli määrä alkaa seuraava-
vassa kuussa, joten TVH suhtautui tähän ehdotukseen erittäin
torjuvasti. Lisäksi vähäisellä linjanmuutoksella raunioita tuskin
olisi pelastettu, sillä Hiittiänmäen etelärinne on niin täynnä
näitä muinaisjäännöksiä, että joku niistä olisi joka tapauksessa
jäänyt tien alle. Tielinjalla olevat rauniot tutkittiin syyskuus-
sa 1960.

Helsingissä 11. 3 1961.

Anna-Liisa Hirviluoto
Anna-Liisa Hirviluoto.

Lääksmäki, Lillanmaan ja Saaren kylät. Liittyy A-L. Hiiviluodon tarkastus kertomukseen vuodelle 1960

24795

Hittliänmäen eteläosaa kuvattuna
lounaasta.

24796

Osittain tuhottu raunio Uittamolle vie-
vän maantien itäpuolella Saaren kal-
mistoalueella. Latomusta on hajotettu
tietkivittytöissä. Taustalla kuvan vasem-
massa lahdassa on Hittliänmäki.